

မြတ်ဗုဒ္ဓဒေသနာနှင့် ယနေ့ကမ္ဘာ

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ လူ့လောကမှာ ပေါ်ထွန်းလာခဲ့တာဟာ အများသတ္တဝါတွေရဲ့ “ဟိတသုခ” အလို့ငှာပေါ် ထွန်းလာခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ “ဟိတ” ဆိုတာ အခြေအနေ ကောင်းတွေကို ခေါ်ပါတယ်။ “ဟိတ” ဆိုတဲ့ အခြေ အနေကောင်းတွေ ရှိမှသာလျှင် “သုခ” လို့ခေါ်တဲ့ ကိုယ်ချမ်းသာမှု၊ စိတ်ချမ်းသာမှု၊ ဘဝမှာအဆင်ပြေမှု၊ ဘဝသံသရာ က လွတ်မြောက်မှု၊ ဆင်းရဲဒုက္ခတွေကို ကျော်လွှားနိုင်မှု ဆိုတဲ့ အကျိုးတရားတွေကို ရနိုင်မှာပါ။ “ဟိတ” ဆိုတာ အကြောင်းတရား၊ “သုခ” ဆိုတာ အကျိုးတရား။ အကြောင်းတရားနှင့် အကျိုးတရား နှစ်မျိုးစုံ ဖြစ်ပေါ်စေမှသာလျှင် တည်မြဲတဲ့ ချမ်းသာသုခဆိုတာ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ အခြေအနေကောင်းတွေ မရှိဘဲနှင့် ချမ်းသာ သုခ ရရှိနိုင်တယ်၊ ချမ်းသာသုခတည်ရှိနိုင်တယ်ဆိုတာ မဖြစ်ပါဘူး။

ဒါကြောင့်မို့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာပွင့်တော်မူလာတာနှင့် ပတ်သက်ပြီးတော့ “အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခါယ ဒေဝမနုဿာနံ” လို့ ဟောတာပါ။ မြတ်စွာဘုရားဟာ သတ္တဝါတွေရဲ့အကျိုးအတွက်၊ သတ္တဝါတွေရဲ့အခြေအနေကောင်းတွေရရှိဖို့အတွက်၊ သတ္တဝါတွေ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာချမ်းသာရေးအတွက် ပွင့်လာတယ်။ ပွင့်လာပြီးတော့ ဟောကြားတဲ့တရားတွေဟာလည်းပဲ အခြေအနေကောင်းတွေကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီး “သုခ” ဆိုတဲ့ ကိုယ်ချမ်းသာမှု၊ စိတ်ချမ်းသာမှုတွေကို ဖြစ်ပေါ်စေတာပါ။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရဲ့ဒေသနာတော်တွေဟာ လူ့ဘဝရရှိထားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက် အခြေအနေကောင်းတွေကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီးမှ ချမ်းသာသုခကို ရရှိစေတဲ့တရားမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ၃၈-ဖြာမင်္ဂလာတရားတော်ဆိုတဲ့နေရာမှာ မင်္ဂလာဆိုတာ ကောင်းကျိုး ချမ်းသာတွေနဲ့ အရာရာမှာ အောင်မြင်မှုတွေကို ဆိုတာပါ။ ဘယ်ကိစ္စမှာမဆို အရုံး မရှိဘဲနဲ့ အရာရာအောင်မြင်နိုင်တာကို ပြောတာ။ ဒါကြောင့်မို့ မင်္ဂလာသုတ်ထဲမှာ “သဗ္ဗတ္ထ မပရာဇိတာ၊ သဗ္ဗတ္ထ သောတ္ထိ ဂစ္ဆန္တိ” အရုံးမရှိ အရာရာမှာ အောင်မြင် တယ်၊ ချမ်းသာသုခရနိုင်တယ်လို့ ဟောတာပါ။ ဒါ မင်္ဂလာရဲ့အကျိုးသရုပ်ကို ဖော်ပြ တာပါ။ ထိုကဲ့သို့ အရာရာအောင်မြင်ဖို့နှင့် အရာရာချမ်းသာဖို့ဆိုတာ ၃၈-မျိုးသော အခြေအနေကောင်းတွေကို ရရှိမှသာ ဖြစ်ပါတယ်။ လူမိုက်တွေနဲ့ မပေါင်းခြင်း၊ ပညာရှိနဲ့ ပေါင်းခြင်းဆိုတာ အခြေအနေကောင်းတွေကို ဖန်တီးပေးတာ။ အဲဒီလို လူမိုက်တွေနဲ့ မပေါင်းဘဲ ပညာရှိတွေနှင့် ပေါင်းခြင်းလို့ဆိုတဲ့ အခြေအနေကောင်း

မရှိဘူး ဆိုလို့ရှိရင် ချမ်းသာသုခဆိုတဲ့ မင်္ဂလာအကျိုးတရား မရနိုင်ပါဘူး။

မြတ်စွာဘုရားဟောတဲ့တရားဒေသနာတွေဟာ သံသရာဝဋ်က လွတ်ပြီး တော့ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကိုရဖို့ ဆိုတာချည်း တစ်ခုတည်း မဟုတ်ပါဘူး။ သံသရာထဲ ကျင်လည်နေတဲ့အချိန်မှာလည်းပဲ အရာရာအဆင်ပြေပြီး အခြေအနေကောင်းတွေ ရရှိပြီး ချမ်းသာသုခရဖို့၊ တစ်ဘဝကနေ တစ်ဘဝ သံသရာထဲလည်တဲ့အခါမှာလည်း ပဲ ဆင်းရဲဒုက္ခ နည်းနိုင်သမျှနည်းပြီး ချမ်းချမ်းသာသာရှိဖို့ တရားဓမ္မတွေကို ဟော ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါက တစ်ပိုင်းပါ။ နောက်ဆုံး သံသရာဝဋ်ကနေလွတ်ပြီး အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်း လို့ဆိုတဲ့ ဒီဆင်းရဲဒုက္ခတွေကနေ လုံးဝလွတ်မြောက်တဲ့၊ ထာဝရငြိမ်းချမ်းတဲ့ အငြိမ်းဓာတ်ကို ရရှိချင်တယ်ဆိုလည်း မြတ်စွာဘုရားဟောတဲ့ တရားတော်က ထိုနောက်ဆုံးအဆင့်ဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကိုလည်း ရောက်ရှိစေ တဲ့နည်းလမ်းတွေကို ဖော်ပြထားတယ်။

ဒီကနေ့ မြန်မာနိုင်ငံမှာရှိတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သူတော်စင်တွေအများစုက ဗုဒ္ဓ မြတ်စွာဟောထားတဲ့ 'ပိဋကတ်သုံးသွယ်၊ နိကာယ်ငါးဖြာ၊ ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း ရှစ်သောင်း လေးထောင်'ဆိုတဲ့ ဒီတရားတွေဟာ လောကုတ္တရာတရားတွေ ဖြစ်တယ်၊ ဘုန်းကြီး စာတွေဖြစ်တယ်၊ တို့နဲ့ မဆိုင်ဘူး ဒီလိုထင်ကြတယ်။ မြတ်စွာဘုရားဟောတဲ့တရား တွေဟာ လောကုတ္တရာကို ဦးတည်တာ မှန်သော်လည်း လောကမှာ နေရေးထိုင်ရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုဆက်ဆံရေး၊ နိုင်ငံရေးဆိုတာ အဆင်တပြေရှိဖို့ နည်းလမ်းအမျိုးမျိုး ကို မြတ်စွာဘုရားဟောထားခဲ့တာပါ။ ဒါကြောင့်မို့ ပိဋကတ်တရားတော်တွေဟာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းတရားချည်း မဟုတ်ပါဘူး။ နိဗ္ဗာန်မရောက်ခင် စပ်ကြား သံသရာလည်နေတဲ့အချိန်မှာ စီးပွား ဘယ်လိုရှာရမယ်၊ ကိုယ်ကျင့်တရားကောင်း အောင် ဘယ်လိုလုပ်ရမယ်၊ ဆင်းရဲဒုက္ခတွေ သက်သာအောင် ဘယ်လိုနေထိုင်ရ မယ်၊ အရာရာအောင်မြင်အောင် ဘယ်လိုကျင့်သုံးရမယ်ဆိုတာ အခြေခံကစပြီးတော့ ရှင်းလင်းထားတာ ပိဋကတ်ထဲမှာ မြောက်မြားစွာ ရှိပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရားက အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် အန္ဓသုတ္တန်မှာ ဟောထားတာက လောကမှာ လူရယ်လို့ ဖြစ်လာရင် အသိဉာဏ်မျက်စိ ၂-မျိုး ရှိရမယ်တဲ့၊ စီးပွားရှာ တတ်တဲ့မျက်စိလည်း ရှိရမယ်။ ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့် ပတ်သက်ပြီး အကောင်း အဆိုး၊ အကြောင်းအကျိုး ခွဲခြားသိတတ်တဲ့ ဓမ္မမျက်စိလည်း ရှိရမယ်။ လောကလူသားတွေ ဟာ မျက်စိနှစ်လုံးရှိမှ ပြည့်စုံသလိုပဲ လူ့ဘဝရလာလို့ရှိရင်လည်းပဲ ဒီပညာမျက်စိ နှစ်မျိုး ရှိရမယ်။ လူဖြစ်လာရင် စီးပွားရှာတတ်ရမယ်၊ ကိုယ်ကျင့်တရား ကောင်း

အောင် ကျင့်သုံးတတ်ရမယ်။ ဒါမှ ပြည့်စုံတဲ့လူသား (Ideal person) လို့ အကောင်းဆုံး လူသားတစ်ယောက်ဖြစ်ဖို့အတွက် မြတ်စွာဘုရားလမ်းညွှန်ထားတာ ။

စီးပွားရေးမျက်စိဆိုတာ မရသေးတဲ့ စည်းစိမ်ဥစ္စာတွေ ရအောင်၊ ရပြီးသား စည်းစိမ်ဥစ္စာတွေကို တိုးပွားအောင် လုပ်တဲ့နည်းပညာတွေ တတ်ကျွမ်းတာကို ပြောတာ။ ထိုသို့ တတ်ကျွမ်းမှသာလျှင် လောကမှာ မပင်မပန်း ချမ်းချမ်းသာသာနဲ့ နေနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေ လုပ်နိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

နောက်တစ်ဖက်ကလည်း စီးပွားရေးဘက်က တိုးတက်ရုံတင် မဖြစ်ဘူး။ ကိုယ်ကျင့်တရားကောင်းဖို့၊ စိတ်ဓာတ်မြင့်မားဖို့ဆိုတဲ့ဘက်ကလည်း အင်မတန်မှ အရေးကြီးပါတယ်။ စီးပွားတစ်ခုတည်းသာ ရှာတတ်ပြီး ကိုယ်ကျင့်တရား မပါဘူး၊ ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့်ပတ်သက်တဲ့အသိ မရှိဘူးဆိုလို့ရှိရင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဟာ မျက်စိ တစ်လုံးကွယ်နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ တူတယ်။

စီးပွားကို ရှာတတ်ပြီးတော့ ကိုယ်ကျင့်တရားဘက်က အသိဉာဏ်မရှိဘူး ဆိုရင် ဒီပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဟာ စီးပွားကို ရတဲ့နည်းနဲ့ ရှာတတ်တယ်။ ပိုက်ဆံရပြီးရောဆိုတဲ့ အနေအထားမျိုးကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ကိုယ်ကျင့်တရားကင်းမဲ့သူ ဖြစ်လာတယ်။ သူရလာတဲ့စည်းစိမ်ဥစ္စာလည်း ကြာရှည်ခံတဲ့စည်းစိမ်ဥစ္စာ မဖြစ်ပါဘူး။ တစ်ခဏတာ မျှ စီးပွားရေးအောင်မြင်သော်လည်း မကြာခင် ထိုစီးပွားရေးဟာ လက်လွတ် ဆုံးရှုံး သွားနိုင်ပါတယ်။ ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့် ထိန်းမထားလို့ရှိရင် စီးပွားဥစ္စာတိုးတက်မှု ဟာ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အတွက် အန္တရာယ်ကြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ မြတ်စွာဘုရားက အသိပညာ ၂-မျိုး ရအောင် လုပ်ရမယ်။ ဒါ အခြေအနေကောင်းတွေပဲ။ မြတ်စွာ ဘုရားက အခြေအနေကောင်းတွေကို ဟောပေးတာ။ ဒီဘဝမှာ ချမ်းသာသူခတွေ ရ ဖို့ဆိုတဲ့အကြောင်းတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး၊ စီးပွားရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဒီဘဝမှာ ပြည့်စုံ ရမည့်အချက်အလက်တွေကို မြတ်စွာဘုရားက ဟောတာ။

လူ့လောကဟာ ဒီဘဝပြည့်စုံရုံနှင့် မပြီးသေးဘူး၊ လူတွေမှာ ဘဝသံသရာ ဆိုတာ ရှိနေသည့်အတွက်ကြောင့် ဒီဘဝကောင်းရုံလေးနဲ့ မပြီးသေးဘူး၊ နောင်ဘဝ အတွက် အနာဂတ်ရေးဆိုတာကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး ပြင်ဆင်သင့်တယ်။ ဒါကြောင့် မို့လို့ နောင်ဘဝကောင်းဖို့အတွက်ကိုလည်းပဲ ခုနေက ကြိုကြိုတင်တင် ပြင်ပြင်ဆင် ဆင်ဆိုတာ ရှိပါတယ်။ စီးပွားရေးနဲ့ ပတ်သက်တောင်မှပဲ အခုခေတ်မှာ အနာဂတ် မြှော်မှန်းချက်တွေနဲ့ စီမံကိန်းကြီးတွေ ချပြီးတော့ ဆောင်ရွက်ကြရတာ မဟုတ် လား။ ထို့အတူပါပဲ ကိုယ့်ရဲ့ဘဝမှာ ဒီဘဝတစ်ခုတည်း အောင်မြင်လို့ မဖြစ်ပါဘူး။

နောင်ဘဝအတွက်ကိုလည်းပဲ မျှော်လင့်ချက်နှင့် စီမံကိန်းတွေထားဖို့ လိုအပ်ပါသေး တယ်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာလက်ထက်တော်ကာလတုန်းက ကောလိယတိုင်း ကက္ကရပတ္တ ဆိုတဲ့မြို့မှာ မြတ်စွာဘုရားရောက်ရှိနေတဲ့အချိန်ပိုင်းလေးမှာ အဲဒီကက္ကရပတ္တက ဒီဃဇာဏုဆိုတဲ့အမျိုးသား ဦးဆောင်ပြီးတော့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာထံ ဝင်ရောက်ချဉ်းကပ် ကြတယ်။ သူတို့က မြတ်စွာဘုရားကို လျှောက်တယ်- “အရှင်ဘုရား တပည့်တော် တို့ဟာ ဒီဘဝမှာလည်း ချမ်းချမ်းသာသာ ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် မိသားစုနဲ့ သိုင်းသိုင်း ဝိုင်းဝိုင်းနေချင်ပါတယ်။ နောင်ဘဝမှာလည်း ကောင်းရာဘုံဘဝကို ရောက်ချင် တယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်တဲ့ အခြေအနေကောင်းတွေများ ရှိပါသလား” တဲ့။

မြတ်စွာဘုရားက “ရှိတယ်၊ ဒီဘဝအတွက် ဟိတသုခ အခြေအနေကောင်း တွေနဲ့ ချမ်းသာသုခကို ရစေနိုင်တဲ့အချက် လေးမျိုးရှိတယ်။ နောင်ဘဝအတွက် လည်းပဲ အခြေအနေကောင်းတွေ ပေးပြီးတော့ ချမ်းသာသုခကို ရစေနိုင်တဲ့ အကြောင်းတရား လေးမျိုးရှိတယ်” ဆိုပြီး အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်မှာပဲ မြတ်စွာဘုရား ဟောထားတဲ့ သုတ်တစ်သုတ်ကို မှတ်တမ်းတင်ထားတာ ရှိပါတယ်။ အဲဒီသုတ်မှာ မြတ်စွာဘုရားက ဒီဘဝအတွက် ‘ဟိတသုခ’ အခြေအနေကောင်းနဲ့ ချမ်းသာကို ရစေတတ်တဲ့ အချက်ကတော့ -

၁။ ဥဋ္ဌာနသမ္ပဒါ

ကိုယ်လုပ်တဲ့လုပ်ငန်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ကြိုးကြိုးစားစားလုပ်ကိုင်ရ မယ်။ အဲဒီ ဥဋ္ဌာနသမ္ပဒါ တက်တက်ကြွကြွ ကြိုးကြိုးစားစားလုပ်တယ်ဆိုတဲ့နေရာ မှာ မြတ်စွာဘုရားက ထပ်ပြီးတော့ ရှင်းထားတယ်။ ကြိုးစားတိုင်း ရသလား ဆိုတော့ ကြိုးစားတိုင်း မရနိုင်ဘူး။ ကြိုးစားတယ်ဆိုတဲ့အချက်ထဲမှာ ဘာတွေ ပါတုန်းဆိုလို့ ရှိရင် **ဒက္ခ** - လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှုရှိရမယ်။ **အနုလသ** - ဇွဲကောင်းမှု ရှိရမယ်။ **ဥပါယဝီဓံသ** - နည်းပညာ ရှိရမယ်။

ကြိုးစားမှုရှိရုံ တစ်ခုတည်းနှင့်တော့ မရဘူး။ ကြိုးစားမှုဆိုတဲ့ထဲမှာ အရေး ကြီးတဲ့အချက် ၃-ချက် ပါတယ်။ အရေးကြီးတဲ့အချက် ၃-ချက်က လုပ်ငန်းကျွမ်း ကျင်မှု၊ ကြိုးတော့ ကြိုးစားတယ် လုပ်ငန်းမကျွမ်းကျင်ဘူးဆိုရင် မအောင်မြင်နိုင် ဘူး။ ကြိုးတော့ ကြိုးစားတယ် ဇွဲမကောင်းဘူးဆိုရင် မအောင်မြင်ဘူး။ ကြိုးတော့ ကြိုးစားတယ် နည်းပညာနိမ့်ကျနေတယ်၊ စီမံခန့်ခွဲနိုင်တဲ့စွမ်းအားတွေ မရှိဘူး ဆိုရင် မအောင်မြင်နိုင်ဘူးတဲ့။

ဒါ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀-ကျော်က မြတ်စွာဘုရားက စီးပွားရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ အောင်မြင်ဖို့ နည်းလမ်းတစ်ခု ပေးထားတာပါ။ ဒါက မြတ်စွာဘုရားဟောတဲ့ပိဋကတ်တော်တွေထဲမှာပါတဲ့တရားပါ။ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှု၊ ဇွဲကောင်းမှု၊ နည်းပညာ - အဲဒီ ၃-ရပ် ပေါင်းစပ်ထားတဲ့ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုဆိုတာ ရှိရမယ်တဲ့။

၂။ အာရက္ခသမ္ပဒါ

ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုရှိရမယ်။ လောကမှာ စီးပွားဥစ္စာတွေနဲ့ ငွေကြေးခန မြောက်မြားစွာ ရလာတယ်။ ကုန်ပစ္စည်းတွေ မြောက်မြားစွာ ထုတ်နိုင်တယ်။ သို့သော် မထိန်းသိမ်းဘူးဆိုရင် အလေအလွင့်တွေ များပြီးတော့ စီးပွားဥစ္စာ တိုးသင့်သလောက် မတိုးဘူး။ ဒါကြောင့်မို့လို့ ထိန်းသိမ်းဖို့ နည်းပညာတတ်ရတယ်။ အလုပ်လုပ်ပြီး ရလာတဲ့ပစ္စည်းကို ရေကြောင့် မပျက်စီးအောင်၊ မီးကြောင့် မပျက်စီးအောင်၊ ပစ္စည်းကို ဖျက်ဆီးတတ်တဲ့ ရန်သူမျိုးငါးပါးထဲက တစ်ခုခုနဲ့မှ မပျက်စီးရအောင်၊ အလေအလွင့်မရှိရအောင် သေချာစောင့်ရှောက်မှုဆိုတဲ့ အာရက္ခသမ္ပဒါ တရားရှိဖို့ လိုသေးတယ်။ ဒါလည်း ဒုတိယအချက်အနေနဲ့ အခုလက်ရှိဘဝမှာ စီးပွားတိုးတက်ဖို့အတွက် မြတ်စွာဘုရားက ဟောထားတာ။ ဒါလည်း အင်မတန် လိုအပ်တဲ့အကြောင်းတရားတစ်ခုပါ။

၃။ ကလျာဏမိတ္တတာ

မိတ်ကောင်းဆွေကောင်း ရှိရမယ်။ စီးပွားရေးနဲ့ပတ်သက်ပြီး အကြံပေးမည့်ပုဂ္ဂိုလ်၊ အကျင့်စာရိတ္တကောင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်၊ အသိပညာရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်၊ စွန့်လွှတ်နိုင်မှုရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်၊ ယုံကြည်မှုရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်၊ ကိုယ်ကျင့်တရားကောင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် - အဲဒီလို မိတ်ကောင်းဆွေကောင်းတွေလည်းပဲ အင်မတန်မှ လိုအပ်ပါတယ်။

ဒီကနေ့ခေတ် ကြည့်- စီးပွားဥစ္စာတိုးတက်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ တိုင်းဟာ ဒီအခြေအနေကောင်းတွေ ရှိနေတယ်။ ခုနက ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုကြောင့် ပစ္စည်းဥစ္စာတွေ ရလာနိုင်တယ်။ ထိန်းထိန်းသိမ်းသိမ်းတွေ ရှိတတ်လို့ စုမိဆောင်းမိ ရှိလာတယ်။ သို့သော် မိတ်ကောင်းဆွေကောင်း မရှိဘူးဆိုလို့ရှိရင် ထိုပစ္စည်းတွေဟာ သဲထဲမှာ ရေသွန်လိုက်သလိုပဲ၊ အသုံးအဖြုန်းနဲ့ တစ်ခါတည်း ပျက်စီးဆုံးရှုံးပြီးတော့ သွားနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ မိတ်ကောင်းဆွေကောင်း ရှိဖို့ဆိုတာ အင်မတန်မှ အရေးကြီးပါတယ်။

နောက်ဆုံး စီးပွားရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး တကယ့်ကို အရေးကြီးတဲ့အချက် တစ်ခုကတော့ -

၄။ သမဇီဝိတာ

ရလာတဲ့စည်းစိမ်ဥစ္စာ၊ ကိုယ်ထုတ်လုပ်တဲ့ပစ္စည်း၊ ကိုယ့်ရဲ့ဝင်ငွေထွက်ငွေ နဲ့ ပတ်သက်လာလို့ရှိရင် စာရင်းဇယား ခိုင်ခိုင်မာမာထားပြီးတော့ ဝင်ငွေနှင့် ထွက်ငွေ အမြဲတမ်းမျှမျှတတဖြစ်နေဖို့ အရေးကြီးတယ်။ သမဇီဝိတာဆိုတဲ့သဘောက ဝင်ငွေ နှင့် ထွက်ငွေ အမြဲတမ်းညှိပြီးတော့ သုံးစွဲတဲ့ အခုခေတ်စီးပွားရေးပညာလိုပဲ။ ဝင်ငွေ တွေက များပြီးတော့ သုံးငွေနည်းနေလို့ မဖြစ်ဘူး။ သုံးငွေတွေက များပြီးတော့ ဝင်ငွေ တွေက နည်းနေလို့လည်း မဖြစ်ဘူး။ ထိုနှစ်ခုဟာ ဝင်ငွေနဲ့ ထွက်ငွေ မျှမျှတတ သုံးတတ်ဖို့တဲ့။ ဒါကြောင့်မို့ ဒီကနေ့ခေတ် စီးပွားရေးပညာရပ်တွေဟာလည်း ဒါ အဓိကထားကြတာ။ ဝင်ငွေထွက်ငွေညှိပြီးတော့ ဆောင်ရွက်တာ။ ဒါကြောင့်မို့ ဘတ်ဂျက်စာရင်းတွေ ဘာတွေ ရှင်းတယ်ဆိုတာ ဒီ သမဇီဝိတာ ကို ပြောတာပါ။ ဝင်ငွေက ဘယ်လောက်ရှိနေတယ်၊ ထွက်ငွေက ဘယ်လောက်ရှိတယ်၊ လိုငွေက ဘယ်လောက်ပြနေတယ်၊ ပိုငွေက ဘယ်လောက်ပြနေတယ်။

မြတ်စွာဘုရားက လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀ ကျော်ကတည်းက ကြိုးပမ်း အားထုတ်မှု၊ အလေအလွင့် မရှိအောင် ထိန်းသိမ်းမှု၊ မိတ်ကောင်းဆွေကောင်းရှိမှု၊ ဝင်ငွေထွက်ငွေ မျှမျှတတသုံးစွဲမှုဆိုတဲ့ ဒီအချက်ကြီး ၄-ချက်ကို ဟောခဲ့တာ ဖြစ် တယ်။ ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ပဲဖြစ်ဖြစ် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မှ မဟုတ်ဘူး၊ ဒီစည်းကမ်းအတိုင်း ဆောင်ရွက်ကြမယ်ဆိုလို့ရှိရင် စီးပွားရေးက တိုးတက်လာမှာပဲ။ အများကြီး မတိုး တက်တောင် ပျက်စီးမသွားနိုင်ဘူး။ ဒါ ဒီဘဝမှာ ကောင်းတဲ့အခြေအနေတွေနဲ့ ကောင်းတဲ့ချမ်းသာသုခကို ပေးစွမ်းနိုင်တဲ့အချက် ၄-ချက်ပဲ။ တမလွန် ဘဝအတွက် ကတော့ ဒီဘဝကလုပ်တဲ့ဟာတွေပါ။

အဲဒီတမလွန်ဘဝအတွက် ရှိသင့်ရှိထိုက်တဲ့အရည်အသွေးကတော့ အခြား မဟုတ်ဘူး မမ္မနှင့်ပတ်သက်တဲ့အသိဉာဏ်။ အခုက ကိုယ်ကျင့်တရားနဲ့ ပတ်သက် တဲ့ သိတဲ့ မျက်စိ ရှိရမယ်။ ကိုယ်ကျင့်တရားနဲ့ ပတ်သက်လာလို့ရှိရင် -

နံပါတ်(၁) သီလသမ္မဒါ - ကိုယ်ကျင့်တရား ကောင်းရမယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။

နံပါတ်(၂) သဒ္ဓါသမ္မဒါ - ယုံကြည်ချက်ရှိရမယ်။ ယုံကြည်ချက်ဆိုတာ ဘာသာ တရားနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရဲ့မှန်စွာသိတဲ့အသိဉာဏ်ကို လက်ခံလို့

မြတ်စွာဘုရားသွန်သင်ဆုံးမသမျှကို လေးစားလိုက်နာမှု၊ ယုံကြည်မှုရှိရမယ်။ ယုံကြည်မှုရှိသလို ကိုယ်ကျင့်တရားကောင်းရမယ်။

နံပါတ်(၃) စာဂသမ္မဒါ - စွန့်လွှတ်နိုင်မှု ရှိရမယ်။ လူဟာ မိမိရလာတဲ့အခွင့်အရေးကို တစ်ယောက်တည်း မသုံးဘဲ ကိုယ်တစ်ယောက်တည်း မခံစားဘဲ မိမိပတ်ဝန်းကျင်နှင့် မျှဝေခံစားတတ်ရမယ်။ ဒါကို စာဂသမ္မဒါ လို့ ခေါ်တယ်။ ကိုယ်ရလာတဲ့ ဘယ်အခွင့်အရေးကိုမှ ကိုယ်တစ်ယောက်တည်း သိမ်းပိုက်ထားတာမျိုး မရှိဘဲ အားလုံးလောက လူသားတွေနှင့် မျှဝေခံစားတတ်တဲ့ စာဂသမ္မဒါမျိုး ရှိရမယ်။

နံပါတ်(၄) ပညာသမ္မဒါ - အကြောင်းအကျိုး အကောင်းအဆိုး ခွဲခြားသိတာက အစလောကမှာရှိတဲ့ သဘာဝတရားတွေဟာ ဘယ်ဟာမှ မမြဲဘူးဆိုတာကို သိရှိ နားလည်ထားတဲ့ ပညာမျိုး ရှိရမယ်။

အကျဉ်းချုပ်ပြောရလို့ရှိရင် **သဒ္ဓါသမ္မဒါ** - ယုံကြည်မှု ရှိရမယ်။ **သီလသမ္မဒါ** - ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့် ပြည့်စုံရမယ်။ **စာဂသမ္မဒါ** - မျှဝေခံစားဖို့ ကိုယ့်ရဲ့ပိုင်ဆိုင်တဲ့ပစ္စည်းကို စွန့်လွှတ်ပြီး အများကို မျှဝေခံစားနိုင်ဖို့ စွန့်ကြဲတတ်မှု ရှိရမယ်။ **ပညာသမ္မဒါ** - အသိပညာရှိရမယ်လို့ ဟောသည့်အကြောင်းတရား ၄-ပါးဟာ ချမ်းသာတွေကို ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်တဲ့ အခြေအနေကောင်းတွေလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီအခြေအနေကောင်း ၄-မျိုး ရှိနေလို့ရှိရင် ‘သုခ’ လို့ဆိုတဲ့ အရာရာမှာ အဆင်ပြေမှု၊ ကိုယ်ချမ်းသာမှု စိတ်ချမ်းသာမှု ဆိုတာတွေ ဖြစ်ပေါ်လာမှာပါ။

ဟိတမရှိဘဲ သုခဆိုတာကို မရနိုင်ပါဘူး။ ဟိတမရှိဘဲနဲ့ သုခဆိုတာ မတည်မြဲပါဘူး။ ဒါကြောင့်မို့ ဒီစကားလုံးနှစ်ခုကို အမြဲတွဲပြီးတော့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရဲ့ တရားတော်တွေထဲမှာ ‘ဟိတာယ သုခါယ’ လို့ ဖော်ပြထားတယ်။ အခြေအနေကောင်းတွေ ရှိရမယ်။ အခြေအနေကောင်းတွေရှိမှ ထိုအခြေအနေကောင်းတွေကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမယ့် ချမ်းသာသုခကို ရရှိနိုင်မှာ ဖြစ်တယ်။

ဒီလို ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရဲ့ ပိဋကတ်သုံးသွယ် နိကာယ်ငါးဖြာ ဓမ္မက္ခန္ဓာထဲမှာ လူ့ဘဝရရှိလာတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးရမယ့်အချက် အများအပြား ဖော်ပြထားတာ တွေ့ရလို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တွေအနေနဲ့ ဗုဒ္ဓဟောတဲ့တရားအတိုင်း လိုက်နာပြီး စီးပွားရေးကို ဆောင်ရွက်ကြမယ် ဆိုလို့ရှိရင် စီးပွားလည်း တိုးတက်နိုင်ပါတယ်။ လူမှုရေးဆောင်ရွက်ကြမယ်ဆိုလို့ရှိရင်လည်း လူမှုရေးဘက်က တိုးတက်ကြမယ်။

တော်တော်များများက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်ပေမဲ့လို့ ဗုဒ္ဓဟောကြားတဲ့ တရားနှင့်ပတ်သက်လာလို့ရှိရင် အဆင့်မြင့်တဲ့ဘက်ကို ကြည့်ပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရား ဟာ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ စသဖြင့် ဟောတယ်၊ သံသရာက ငြီးငွေ့ဖို့ရာ ဟောတယ်။ သစ္စာလေးပါးထဲမှာ ဆိုလိုရှိရင် ဒုက္ခ၊ ဒုက္ခသမုဒယ ဆင်းရဲမှုကို ဦးတည်ဟောတယ် ဆိုပြီးတော့ တချို့က Pessimism ‘အဆိုးမြင်ဝါဒ’ လို့ အထင်အမြင် လွဲကြတာ ရှိ တယ်။ မဟုတ်ပါဘူး - သံသရာဝဋ်က လွတ်မြောက်ဖို့အတွက် တွယ်တာမှုကို ပယ် ဖို့ရာက ဒီနည်းလမ်းပဲ ရှိပါတယ်။ သံသရာထဲမှာ အဆင်ပြေနေဖို့ရာအတွက် မြတ်စွာဘုရားဟောထားတဲ့တရားတွေ မြောက်မြားစွာ ရှိတယ်။

လူမှုရေးနဲ့ပတ်သက်လာလို့ရှိရင် မြတ်စွာဘုရားဟောထားတာ သိင်္ဂီလော ဝါဒသုတ်မှာ အလုပ်ရှင်နှင့် အလုပ်သမား ဆက်ဆံရေး၊ မိသားစုအတွက် ဆက်ဆံ ရေး၊ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးဆိုတာတွေ ဟောထားတယ်။

ခုန စီးပွားရေးနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အချက်အလက်တွေဟာ ကြီးပွားတိုးတက် နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ ကြီးပွားတိုးတက်နေတဲ့နိုင်ငံတွေ၊ ကြီးပွားတိုးတက်နေတဲ့ကုမ္ပဏီ တွေ မြတ်စွာဘုရားဟောတဲ့တရားကို မသိသော်လည်းပဲ မြတ်စွာဘုရားဟောထား တဲ့ အချက်အလက်တွေနဲ့ ပြည့်စုံတယ်လို့ ပြောနိုင်ပါတယ်။ သူတို့မှာ ဥဋ္ဌာနသမ္ပဒါ ရှိတယ်။ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်တယ်၊ နည်းပညာကောင်းတယ်၊ ကြိုးစားတယ်။ ဟော ဒီအချက်အလက်တွေဟာ ငြင်းလို့ မရတဲ့ အချက်အလက်တွေပဲ။ သူတို့မှာ အာရက္ခ သမ္ပဒါ ရှိတယ်။ အလေအလွင့်မရှိအောင် ထိန်းသိမ်းတတ်တယ်၊ မိတ်ကောင်း ဆွေ ကောင်း ရှိတယ်၊ စီးပွားရေးအကြံပေးမယ့်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ အကျင့်ကောင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် တွေ ရှိတယ်။ သမဇီဝိတာလို့ဆိုတဲ့ ဝင်ငွေထွက်ငွေ မျှတအောင် သုံးတယ်။ ဒီ အချက်အလက်တွေနဲ့ ပြည့်စုံလို့ စီးပွားရေးတိုးတက်တာပါ။

ဗုဒ္ဓဟောကြားတဲ့အတိုင်းသာ လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြမယ်ဆိုရင် လောက မှာ စီးပွားရေးဘက်ကလည်း တိုးတက်နိုင်ပါတယ်။ လူမှုရေးဘက်ကလည်း ပြဿနာ တွေ နည်းနိုင်သမျှ နည်းပြီးတော့ အဆင်တပြေဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ အခြေအနေကောင်း တွေ၊ အကြောင်းတရားတွေကို မြတ်စွာဘုရားဟောထားတယ်။ အပရိဟာနိယ တရား မပြတ်စည်းဝေးပါ၊ ညီညီညွတ်ညွတ် စည်းဝေးပါ၊ ညီညီညွတ်ညွတ် စည်း ဝေးပြီး ဆုံးဖြတ်ပါ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်း တစ်ညီတည်း အကောင်အထည်ဖော်ပါ ဆိုတာကို အခြေခံထားတာပါ။

နောက် ဓမ္မပဒမှာ ကြည့်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် မြတ်စွာဘုရားက -

န ဟိ ဝေရေန ဝေရာနိ၊ သမ္ပန္နိမ ကုဒါစနံ၊

အဝေရေန စ သမ္ပန္နိ၊ ဒေသ ဓမ္မော သနန္တနော။

{၅။ ဤလောက၌ ရန်တုံ့မူခြင်းဖြင့် ရန်တို့သည် အဘယ်အခါမျှ မပြေငြိမ်းနိုင်ကုန်၊ ရန်တုံ့မူခြင်းဖြင့်သာလျှင် ရန်ပြေငြိမ်းနိုင်ကုန်၏။ ဤသဘောကား အစဉ်အလာ ဓမ္မတာ သဘောပင်တည်း။}

ငြိမ်းချမ်းတဲ့နည်းဟာ မေတ္တာတရားသာ ဖြစ်တယ်လို့ ဟောထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဟောထားတဲ့အတိုင်း လိုက်နာမယ်ဆိုလို့ရှိရင် ကမ္ဘာကြီးဟာ လည်း ငြိမ်းချမ်းသွားမှာပါ။ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုလည်း ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ကမ္ဘာကြီး ငြိမ်းချမ်းအောင်လည်း ဗုဒ္ဓတရားတော်က ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်တယ်။ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးအားလုံး အဆင်တပြေဖြစ်ပြီးတော့ ငြိမ်းချမ်းတဲ့ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုဖန်တီး နိုင်ဖို့အတွက် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဟောထားတဲ့ တရားဒေသနာတော်တွေ ရှိပါတယ်။

ဘုရားတရားတော်တွေဟာ လောကုတ္တရာတရားတွေပဲ၊ ဒို့နဲ့မဆိုင်ဘူးလို့ ထင်နေကြတယ်။ ဒီလို စီးပွားရေးဘက်မှာ ဘုရားတရားတော်အတိုင်း အသုံးချရမယ် ဆိုတာ အင်မတန်မှ အသိနည်းကြပါတယ်။ တချို့က မသိရုံတင် မကဘူး၊ ဒီဗုဒ္ဓဘာသာ တရားတော်တွေအတိုင်း လုပ်လို့ရှိရင် စီးပွားရေးမတိုးတက်နိုင်ဘူးလို့တောင် ထင် ကြတယ်။

၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်က ဘုန်းကြီးတို့ဆီမှာ ကိုရီးယားဘိက္ခုနီတစ်ဦး အကူအညီ တောင်းပြီးတော့ ပါရဂူဘွဲ့ Ph.D Thesis လာလုပ်သွားတာ ရှိပါတယ်။ သူနဲ့ စကား စပ်မိလို့ပြောတော့ “သူတို့ကိုရီးယားမှာတဲ့ လူတော်တော်များများမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဖြစ်လို့ရှိရင် တိုင်းပြည်မကြီးပွားနိုင်ဘူးလို့ အမြင်ရှိကြတယ်တဲ့”။ အဲဒီအမြင်က ဗုဒ္ဓ တရားတော်ကို မသိလို့။ သူတို့က ဘာကိုကြည့်တုန်းလို့ဆိုလို့ရှိရင် ‘ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ’ သူ့အသက်ကို မသတ်ရဘူး၊ သူ့ဥစ္စာမခိုးရဘူး စသဖြင့် ငါးပါးသီလမှာ မလုပ်ရဘူး၊ ရှောင်ရမယ် ဆိုတာတွေကို ကြည့်ပြီးတော့ လောကကြီးမှာ ဒါတွေ ရှောင်နေလို့ စီးပွားရေးလုပ်လို့ မဖြစ်ဘူးလို့ ဒီလို ယူဆကြတာ ရှိပါတယ်။

အမှန်မှာ စီးပွားရေးဖြစ်နိုင်တဲ့နည်းလမ်းတွေ အများကြီးရှိတယ်။ မြတ်စွာ ဘုရားက မလုပ်ရဘူးလို့ ပြောတဲ့ဟာက ဝါရိတ္တ၊ လုပ်ရမယ်လို့ ပြောတာက စာရိတ္တ။ ဝါရိတ္တသီလ နှင့် စာရိတ္တသီလ နှစ်မျိုး ရှိတယ်။ မလုပ်ရဘူးလို့ ဆိုတာတွေသာ ရှေ့တန်းတင်ပြီးတော့ လုပ်ရမယ်ဆိုတာတွေကြတော့ မေ့ထားကြတယ်။

လုပ်သင့်တယ်ဆိုတာကို ခုနဟာကြည့်။ ဥဋ္ဌာနသမ္ပဒါ - လုံ့လဝီရိယရှိရ မယ်။ အာရက္ခသမ္ပဒါ - ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုနှင့် ပြည့်စုံရမယ်။ ကလျာဏမိတ္တ

တာ - မိတ်ကောင်းဆွေကောင်းတွေ ရှိအောင် ကြိုးစားရမယ်။ သမဇီဝိတာ - ဝင်ငွေ ထွက်ငွေ မျှတအောင် သုံးစွဲတတ်ရမယ်ဆိုတဲ့ ဒီအခြေအနေကောင်းတွေ လုပ်ရမယ် ဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်လာလို့ရှိရင် မေ့ထားကြတယ်။

အဲဒါကြောင့် ယနေ့ကမ္ဘာမှာ တချို့က ဗုဒ္ဓတရားတော်အပေါ် အထင် အမြင်လွဲနေတာလေးတွေ ရှိတယ်ဆိုတာ သိရတယ်။ ဘုန်းကြီးတို့မြန်မာနိုင်ငံမှာ လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာအများစုက လောကုတ္တရာစာတွေ၊ ဘုန်းကြီးစာတွေ၊ လောကီကိစ္စ နှင့်မဆိုင်ဘူးလို့ ဒီလိုယူဆချက်တွေ ရှိနေတယ်။ တကယ်က အဲဒီလိုမဟုတ်ပါဘူး။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရဲ့တရားတော်တွေမှာ နှစ်ပိုင်းရှိတယ်။ တစ်ပိုင်းက သံသရာထဲ မှာ ဘဝတစ်ခုရလာတဲ့အခါ အခြေအနေကောင်းတွေ ဖြစ်ပေါ်စေပြီးတော့ ချမ်းချမ်း သာသာ လူ့ဘဝတစ်ခု ဖြတ်သန်းနေထိုင်သွားဖို့၊ တစ်ဘဝကနေ နောက်တစ်ဘဝ လည်ပတ်တဲ့အခါမှာလည်းပဲ သံသရာလည်တဲ့အခါမှာလည်းပဲ ချမ်းချမ်းသာသာ ဒီလိုဖြစ်ဖို့ အခြေအနေကောင်းတွေကို မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားထားတာ ဖြစ် ပါတယ်။

နောက်ဆုံး မည်သည့်ဘာသာတရားမှာမှ မပါတဲ့ ဒုက္ခတွေ လုံးဝချုပ်ငြိမ်းရာ ကိုယ်ကျင့်တရားနဲ့ အသိပညာတစ်ရပ်ကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားက ဟောထား တယ်။ အဲဒီတရားက ဘာလဲလို့ ဆိုလို့ရှိရင် ဝိပဿနာကျင့်စဉ်တရားပဲ။

လူ့လောကမှာ လူရယ်လို့ ဖြစ်လာတဲ့အခါ ဘဝအပေါ်မှာ တွယ်တာမှုဆိုတာ ရှိကြတယ်။ မိမိဘဝကို တွယ်တာတယ်၊ မိမိဘဝကို တွယ်တာသည့်အတွက်ကြောင့် ကိုယ့်ရဲ့ပတ်ဝန်းကျင်ကို တွယ်တာတယ်။ အဲဒီအတွယ်အတာတွေက ဘာကို ဖြစ် စေသလဲဆိုရင် Worry လို့ဆိုတဲ့ စိုးရိမ်မှု သောကတွေကို ဖြစ်စေတယ်။ အတွယ် အတာရှိတဲ့နေရာမှာ စိုးရိမ်မှုဆိုတာ ပေါ်လာတယ်။ အတွယ်မရှိရင် စိုးရိမ်မှု မရှိ ပါဘူး။ ကိုယ်မပိုင်ဆိုင်တဲ့ပစ္စည်းတစ်ခုအပေါ်မှာ မည်သူမှ သောကမဖြစ်ပါဘူး။ ကိုယ်ပိုင်တဲ့ပစ္စည်းတစ်ခုပေါ်မှာသာ သောကဖြစ်တယ်။ ကိုယ်နှင့်မသိတဲ့လူတစ် ယောက်အပေါ်မှာ သောကမဖြစ်ပါဘူး။ ကိုယ်နှင့်သိတဲ့လူတစ်ယောက်အပေါ်မှာ သာ သောကဖြစ်တာပါ။ သောကလို့ဆိုတဲ့ Worry ဟာ တွယ်တာမှုပေါ်မှာ အခြေခံ တယ်။ အဲဒီလို သောကရှိနေသေးသမျှ မည်သူမှ စိတ်ချမ်းသာမှုဆိုတာ အပြည့်အဝ မရနိုင်ပါဘူး။ စိတ်ချမ်းသာမှုအပြည့်အဝရချင်လို့ရှိရင် သောကဆိုတဲ့တရားကို ဖယ် ရှားပစ်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အတွယ်အတာကို မဖယ်ရှားဘဲနဲ့ သောကကို ဖယ်ရှားဖို့ ဆိုတာ လုံးဝမဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ တွယ်တာမှုကို ဖယ်ရှားမှသာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါဖြင့် တွယ်တာမှုကို ဖယ်ရှားဖို့အတွက် ဘာလုပ်ရမလဲ ဆိုလို့ရှိရင် သဘာဝတရားတွေကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပြတ်ပြတ်သားသားမြင်တဲ့ သမ္မာဒဿန ဆိုတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ Right Understanding ဆိုတဲ့ ထူးခြားတဲ့ အသိဉာဏ်တစ်ခု ရှိရမယ်။ အဲဒီထူးခြားတဲ့အသိဉာဏ်ဟာ ဝိပဿနာဉာဏ်လို့ ခေါ်တာပါ။ မှန်ကန်တဲ့ အမြင် ရှိရမယ်။ သဘာဝတရားတွေကို သူ့အတိုင်းမြင်တာ အမှန်တိုင်းမြင်တာ သမ္မာဒဿန၊ မှန်ကန်တဲ့အတိုင်း မြင်ရမယ်။ အဘိဓမ္မာသဘာဝတရားတွေက ဒါကို ရှင်းပြတာ။ ဒါ သံသရာဝဋ်က လွတ်ဖို့အတွက် လမ်းကြောင်းပဲ။

ငါရယ် သူရယ်ဆိုတာ တကယ်ဆန်းစစ်ကြည့်လိုက်ရင် မရှိဘူး။ ရုပ်နှင့် နာမ် နှစ်မျိုးသာ ရှိတယ်။ အကြမ်းဖျင်းပြောမယ်ဆိုရင် လူမှာ ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ကြီး ရှိတယ်၊ စိတ်ရှိတယ်။ အဲဒီနှစ်ခုပေါင်းစပ်ပြီးတော့ လှုပ်ရှားဖြစ်ပေါ်နေတယ်။ Body and mind ပေါ့။ အဲဒီနှစ်ခုစလုံးဟာ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာအကြောင်းကို အခြေခံပြီး ဖြစ်ရတာ။ Body ဆိုတဲ့ ရုပ်တရားဟာလည်း တစ်ခုတည်း မဟုတ်ဘူး၊ စုပေါင်းပြီးတော့ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့အရာတစ်ခု ဖြစ်တယ်။ ရုပ်နဲ့ နာမ် ဒီနှစ်ခုဟာ အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်ပြီး တော့ လူတွေမှာ လှုပ်ရှားမှုဖြစ်လာပြီး ယောက်ျားသဏ္ဍာန်၊ မိန်းမသဏ္ဍာန်၊ သတ္တဝါ သဏ္ဍာန် ဒီလိုထင်မြင်နေရတယ်။ ထင်မြင်နေရသည့်အတွက်ကြောင့် ငါလို့ ထင်တယ်၊ သူလို့ ထင်တယ်၊ ယောက်ျားလို့ ထင်တယ်၊ မိန်းမလို့ ထင်တယ်။ ဟောဒီ အထင်အမြင်တွေဟာ တကယ်ထင်တဲ့အတိုင်း ဟုတ်ရဲ့လား ... အသိဉာဏ်နှင့် ကြည့်လိုက်လို့ရှိရင် တကယ်ထင်တဲ့အတိုင်း မဟုတ်ပါဘူး။

ရုပ်တရားဟာ ရုပ်တရားသက်သက် ဖြစ်ပါတယ်၊ “ငါ” လို့ ပြောစရာ မရှိပါဘူး။ နာမ်တရားဟာ နာမ်တရားသက်သက်မျှ ဖြစ်ပါတယ်၊ “ငါ” လို့ ပြောစရာ မရှိပါဘူး။ ရုပ်နှင့်နာမ် နှစ်ခုခွဲထားလိုက်မယ် ဆိုလို့ရှိရင် လှုပ်ရှားမှုတို့ ပြောဆိုမှုတို့ ဒါတွေဟာ အကုန်လုံးရပ်သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို ရုပ်နှင့် နာမ်ကို ခွဲခြားပြီးတော့ သိမြင်လာတာဟာ **နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်** Analytical Knowledge of Mind and Matter လို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီအသိဉာဏ်ကို အဘိဓမ္မာလေ့လာခြင်းဖြင့် ရနိုင်တယ်။ ထိုမှတစ်ဆင့် လက်တွေ့ဝိပဿနာကျင့်စဉ်တစ်ခုကို ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် လူဆိုတာ တကယ်က အခေါ်အဝေါ်ပညတ် (Concept) အယူအဆတစ်ရပ်သာ ဖြစ်တယ်။ တကယ်ကတော့ အသေးစိတ် တစ်ခုစီ ခွဲခြားကြည့်လိုက်မယ် ဆိုလို့ရှိရင် လူဆိုတာ မရှိတော့ဘူး။ ရုပ်တရား နာမ်တရားသက်သက်မျှ ဖြစ်တယ်လို့ - ဟော ဒီလိုမြင်သွားတာဟာ သမ္မာဒဿန မှန်ကန်တဲ့အမြင်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာ **“နာမရူပပါနံ**

ယာထာဝ ဒဿနံ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ နာမ” နာမ်ရုပ်တွေကို သူ့အရှိအတိုင်း မြင်တာဟာ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ မှန်ကန်တဲ့ ဖြူစင်တဲ့အမြင်ကို ခေါ်ပါတယ်။

အဲဒီဖြူစင်တဲ့အမြင် မှန်ကန်တဲ့အမြင်ကို အခြေခံလိုက်လို့ရှိရင် ဒီရုပ်တရား နာမ်တရားတွေဟာ ဘာကြောင့် ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်းတရားတွေကို သိမြင်တဲ့ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်တွေ ဖြစ်လာမယ်။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နှင့် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် နှစ်ခုအခြေခံပြီးတော့ ဆက်ပြီးလက်တွေ့ကျင့်သုံးသွားနိုင်မယ်ဆိုရင် မမြဲတဲ့သဘာဝ တွေ, အစဉ်ထာဝရပြောင်းလဲနေတဲ့သဘာဝတွေ, သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ မတည်မြဲ တဲ့ အားကိုးစရာမရှိတဲ့ အခြေအနေမျိုးတွေကို မြင်လာလို့ရှိရင် ခုနပြောတဲ့ Attachment လို့ ခေါ်တဲ့ တွယ်တာမှုဟာ လျော့ကျလာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ တွယ်တာ မှုတွေ လျော့ကျလာတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် Worry ဆိုတဲ့ သောကတွေလည်း လျော့ ကျလာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ သောကတွေ လျော့ကျတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် စိတ်ချမ်းသာ ပြီး ငြိမ်းချမ်းတဲ့သဘာဝလေးဟာ ပြန်ပြီးတော့ ပေါ်လာမှာပါ။

အဲတော့ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်မြတ် ဒုတိယပိုင်းမှာဟောတဲ့ သံသရာ ဝဋ်က လွတ်မြောက်ရာလမ်းဆိုတာ ဝိပဿနာကျင့်စဉ်ဖြင့် မဇ္ဈိမပဋိပဒါ လို့ခေါ်တဲ့ Right Understanding နဲ့ မှန်မှန်ကန်ကန် နားလည်ခြင်းပဲ။ ထိုမှန်မှန်ကန်ကန် နားလည်ခြင်းဆိုတဲ့အခြေအနေကိုရအောင် မှန်မှန်ကန်ကန် စဉ်းစားတတ်ခြင်းဆိုတဲ့ သမ္မာသင်္ကပ္ပ Right Thought, သမ္မာဝါယာမ - မှန်မှန်ကန်ကန် နည်းလမ်းတကျ စနစ်တကျ ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခြင်း Right Effort, သမ္မာသတိ လို့ခေါ်တဲ့ အာရုံကို မှန်ကန်စွာအမှတ်ရခြင်း Right Mindfulness, အာရုံတစ်ခုတည်းအပေါ်မှာ မှန်ကန် တဲ့နည်းလမ်းဖြင့် စူးစိုက်ခြင်း သမ္မာသမာဓိ Right Concentration, ဒီ မဂ္ဂင်ငါးမျိုး ဦးဆောင်ပြီးတော့ လုပ်သွားလို့ရှိရင် မှန်ကန်စွာသိခြင်း သမ္မာဒိဋ္ဌိ Right Under- standing ဆိုတာ ပေါ်လာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ထို မှန်ကန်စွာသိခြင်း Right Under- standing ကသာလျှင် သံသရာထဲမှာဖြစ်စေတတ်တဲ့ ကိလေသာဆိုတဲ့ အကြောင်း တရားတွေ ကံကို Support လုပ်နေတဲ့ ကိလေသာဆိုတဲ့ အကြောင်းတရားတွေ- ဒါတွေကို ဖယ်ရှားပစ်နိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကိလေသာဆိုတဲ့ အဆိုးတရားတွေ ဖယ်ရှားပစ်လိုက်ခြင်းဖြင့် ကောင်းကံ ဆိုးကံဆိုတာတွေဟာလည်း အကျိုးပေးနိုင်တော့မှာ မဟုတ်တော့ပါဘူး။ ထိုကံတွေ အားလုံး အကျိုးမပေးနိုင်တော့ဘူး ဆိုလို့ရှိရင် နောက်ဆုံး အကြောင်းတရားတွေ ပြတ်သွားပြီး ဒုက္ခတွေဟာ အကုန်လုံးချုပ်ငြိမ်းပြီးတော့ ရပ်ဆိုင်းသွားမှာ ဖြစ်ပါ တယ်။ ဒါကိုပဲ ထာဝရငြိမ်းတဲ့ အငြိမ်းဓာတ်နိဗ္ဗာန်လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဒုတိယပိုင်း

မှာ ဟောတာပါ။

သံသရာထဲမှာနေရင်း ချမ်းသာသုခကို ရနိုင်တဲ့နည်းလမ်းတွေ၊ နောက်ဆုံး မှာ ထိုချမ်းသာရတယ်ဆိုတောင် အိုခြင်း နာခြင်း သေခြင်းဆိုတဲ့ ဒုက္ခတွေက မလွတ်နိုင်ဘူး။ အဲဒီ အိုခြင်း နာခြင်း သေခြင်း ဆိုတဲ့ ဒုက္ခတွေမှ လွတ်မြောက် ကြောင်းဖြစ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအကျင့်တရားကို ကျင့်သုံးမှသာလျှင် လောကမှာရှိတဲ့ ပြဿနာမျိုးစုံ လုံးဝချုပ်ငြိမ်းပြီး လွတ်မြောက်မှာ ဖြစ်ပါတယ်ဆိုတဲ့အကြောင်းကို အားလုံးသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သူတော်စင်တို့သည် မြတ်ဗုဒ္ဓဒေသနာနှင့် ယနေ့ကမ္ဘာ အကျိုးပြုနိုင်ပုံ မှတ်သားပြီးတော့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဟောကြားတော်မူသည့်တရားတော် အတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

